

Zuid-Soedanese vluchtelingen keren terug

■ Uit Nederland afkomstige Kon Kelei wil zijn land helpen, maar is niet erg welkom

Iiona Eveleens

Juba

Kon Kelei valt niet op in het straatbeeld van Zuid-Soedan tot hij begint te praten. Hij spreekt net zo makkelijk Nederlands als Engels en Dinka. Hij is een van de vele Zuid-Soedanese vluchtelingen die in het buitenland zijn opgeleid en nu willen helpen met de opbouw van de autonome regio. De meesten valt het zwaar tegen en sommigen keren teleurgesteld naar hun gastlanden terug.

„Niemand zit hier op me te wachten”, concludeert Kon (27). „De machthebbers vinden dat ik had moeten vechten. Maar ik koos voor de pen om mijn steentje bij te dragen.” De overheid in het zuiden bestaat voornamelijk uit voormalige strijders van het Soedanese volksbevrijdingsleger (SPLA). Zij zijn trots dat ze voor Zuid-Soedan vochten en kijken neer op iedereen die de wapens niet oppakte. Veel ex-rebellen zijn analfabeet maar bezetten toch

regeringsfuncties als dank voor hun inzet.

Zo'n 85 procent van de bevolking kan niet lezen en schrijven en Kon vindt dat de autoriteiten juist blij moeten zijn met teruggekeerde, opgeleide Zuid-Soedanezen. Hij studeerde internationaal recht aan de Radboud Universiteit in Nijmegen, acteerde in Nederlandse films en werd uithangbord van de organisatie War Child. Marco Borsato, ambassadeur van deze organisatie, was bij zijn buluitreiking. Maar in Zuid-Soedan is niemand geïnteresseerd in zijn kennis en contacten.

Kon vluchtte in 2000 naar Nederland. Hij werd in 1983 geboren, het jaar waarin het zuiden voor de tweede keer sinds de onafhankelijkheid van Soedan de strijd aanging met het noorden. Inzet waren religie, etniciteit en bodemschatten. „De SPLA ronselde tijdens de oorlog kinderen. Dorpsoudsten wezen kinderen aan die mee moesten. Ik was een van hen. We liepen naar vluchtelingen-

Kon Kelei

FOTO ANP

kampen in Ethiopië waar we werden getraind”, vertelt Kon in de schaduw van een mangoboom in Juba, de hoofdstad van Zuid-Soedan.

Hij maakte deel uit van de 'lost boys', zo'n 27.000 jongeren, voornamelijk van het Dinkavolk. Het waren wezen, kinderen die hun ouders kwijt raakten tijdens de vlucht of, net zoals Kon, door de SPLA waren geronseld.

In 1991 kreeg de SPLA van de nieuwe Ethiopische machthebbers bevel het land te verlaten. Opnieuw maakten kinderen een epische voettocht naar vluchtelingenkampen in Kenia en Oeganda of sloten zich aan bij de rebellen. „Ik ben geen 'lost boy'. Ik was niet verloren maar door de SPLA uit mijn dorp gehaald. De term maakt het makkelijk voor de autoriteiten om geen verantwoordelijkheid te hoeven nemen voor ons”, merkt Kon op.

Hij staat echter niet te lang stil bij het verleden. De toekomst heeft zijn volle aandacht. Met zijn stichting haalde hij de afgelopen jaren in Nederland geld op om een middelbare school te bouwen. De eerste vier lokalen staan er al, maar er is meer

geld nodig. „Ontwikkelingsorganisaties zijn alleen geïnteresseerd in basisscholen. Niemand schijnt te investeren in voortgezette opleidingen. Wat heb je aan kinderen met alleen basisschool?”

In 2005 werd een vredesakkoord gesloten tussen het noorden en het zuiden van Soedan en sindsdien werken ontwikkelingsorganisaties aan de opbouw van het zwaar onderontwikkelde zuiden.

De school die Kon voor ogen heeft in zijn geboorteplaats is een gemengde opleiding, voor jongens en meisjes. Op het traditionele platteland laten ouders hun dochters liever niet zonder toezicht al te ver van huis gaan. Ze vrezen dat de meisjes zwanger raken. „Middelbare scholen moeten niet alleen in steden worden gebouwd maar ook in dorpen.”, merkt Kon op. Met vastberaden stem vervolgt hij: „Mijn school gaat er komen. Ik geef niet op en dat is mijn bijdrage aan de opbouw van Zuid-Soedan.”